

HOMILADOR AYOLLARNI TEKSHIRISH USULLARI

*Ashuraliyeva Fotimaxon Muxtorovna**Farg'ona shahar Abu Ali Ibn Sino nomidagi**Jamoat salomatligi texnikumi**"Maxsus fanlar" kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Homilador ayollarni tekshirish usullari to'g'risidagi masalalar bayon etilgan va muallif tomonidan muhim tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: anamnez, palpatsiya, chanoq o'lchamlari, auskultatsiya, hayz ko'rish funksiyasi, qon yo'qotish, abort, to'lg'oq, eroziyasi, polip

METHODS OF EXAMINATION OF PREGNANT WOMEN

Annotation: This article describes the issues of methods of examination of pregnant women and gives important recommendations by the author.

Keywords: anamnesis, palpation, pelvic dimensions, auscultation, menstrual function, blood loss, abortion, labor, erosion, polyp

HOMILADOR AYOLLARNI TEKSHIRISH USULLARI

Akusherning asosiy va kundalik vazifalaridan biri diagnostikaga aloqador bir qancha masalalarni aniqlab olish maqsadida homilador ayollarni tekshirishdir. Ayolning avvalo bo'yida bo'lgan-bo'lmaganini aniqlash zarur. So'ngra homiladorlik muddati, tug'ruqgacha qachon ta'til berilishi va ayolning taxminan qachon tug'ishi aniqlanadi. Tekshirish vaqtida homiladorlikning normal o'tayotgani yoki homiladorlikning davom etishiga va tug'ruqning kechishiga salbiy ta'sir qilishi mumkin bo'lgan kasalliklar, asoratlari bor-yoqligi aniqlanadi. Homiladorlikni aniqlashda ayoldan so'rab olinadigan ma'lumotlar (anamnez) va obyektiv tekshirish ma'lumotlaridan foydalaniladi.

Akusherlik amaliyotida obyektiv tekshirishning quyidagi usullari qo'llaniladi.

1. Tibbiyotda umuman qabul qilingan klinik tekshirish usullari (ayolni ko'zdan kechirish, ichki a'zolarini perkussiya, auskultatsiya, palpatsiya qilish va boshqa usullar).

2. Maxsus tekshirish usullari. Akusherlikda qo'llaniladigan maxsus tekshirish usullari: a) ichki (qin orqali) va tashqi-ichki tekshirish, b) ko'zgular yordamida tekshirish, d) homilani paypaslab ko'rish (palpatsiya), e) chanoq o'lchamlari va shaklini aniqlash, f) qorindagi homilani o'lchash va hokazo.

3. Homiladorlikda uchrashi mumkin bo'lgan asoratlarni o'z vaqtida aniqlamoq

uchun laboratoriyada tekshirish usullari (siydik va qonni tekshirish, serologik reaksiyalar va hokazo) qoʻllaniladi.

HOMILADOR AYOLLARNI SOʻRAB-SURISHTIRISH

Homilador ayoldan soʻrab bilishda muayyan rejaga amal qilinadi. Soʻrab aniqlangan maʼlumotlarning hammasi homilador ayol kartasiga yoki tugʻruq tarixiga yozib qoʻyiladi.

1. Pasport maʼlumotlari: familiyasi, ismi, otasining ismi, yoshi, ishlaydigan joyi, kasbi, yashaydigan joyi aniqlanadi. Yosh toʻgʻrisidagi savolning katta ahamiyati bor, chunki juda yosh va juda keksa boʻla turib birinchi marta boʻyida boʻlgan ayollarda homiladorlik va tugʻruq koʻpincha ogʻir kechadi.

2. Hayz koʻrish funksiyasi. Ayoldan soʻrab bilganda: a) qaysi yoshida birinchi marta hayz koʻrganligi va qancha vaqtdan keyin normal sikl qaror topganligi, b) hayz koʻrish tipi (3 yoki 4 haftalik sikl, uning davomiyligi, qancha qon yoʻqotishi, ogʻriqli kechishi va hokazo), d) jinsiy hayot boshlangach, avvalgi tugʻruq yoki abortdan keyin hayz koʻrish funksiyasi oʻzgargan-oʻzgarmaganligi, e) soʻnggi marta qachon hayz koʻrganligi aniqlanadi. Hayz koʻrish funksiyasi ayol jinsiy apparatining va butun organizmining qanday ahvolda ekanligidan dalolat beradi. Ayolning birinchi marta 16–17 yoshda va bundan koʻra kechroq hayz koʻrganligi, birinchi hayz koʻrishdan normal sikl qaror topguncha uzoq (5 oydan koʻproq) vaqt oʻtganligi, hayz koʻrish kunlari ogʻriq sezilishi jinsiy aʼzolarining yetilmaganligidan darak beradi. Jinsiy hayot boshlangach, tugʻruq yoki abortdan keyin hayz koʻrish funksiyasining buzilishi koʻpincha ichki jinsiy aʼzolarining yalligʻlanganligini yoki tuxumdonlar funksiyasi oʻzgarganligini koʻrsatadi.



3. Sekretor va jinsiy funksiya. Jinsiy yoʻllardan chiqindi kelish-kelmasligini aniqlash ham muhim diagnostik ahamiyatga ega. Patologik chiqindi (chiqindining koʻp kelishi, yiringli, shilimshiq yoki suvli ekanligi, yiring aralashganligi va hokazo) odatda yalligʻlanish kasalliklarining belgisidir. Patologik chiqindi kelishiga bachadon boʻynining raki, eroziyasi, polip va boshqalar ham sabab boʻlishi mumkin. Ayoldan

anamnez yiqqanda jinsiy aloqada og'riq sezish-sezmasligi va qonli chiqindi kelish-kelmasligi aniqlanadi.

4. Bola tug'ish funksiyasi yoki akusherlik anamnezi. Anamnezning bu muhim qismida quyidagi ma'lumotlar aniqlanadi: a) ushbu homiladorlik nechanchi ekanligi; b) avvalgi homiladorliklarning qanday o'tg o'tganligi: gestoqlar (qusish, so'lak oqishi, badanda shish bo'lganligi va hokazo), yurak-tomir tizimi, buyraklar, jigar va boshqa a'zolarining kasalliklari bor-yo'qligi aniqlanadi. Ilgari shu kasalliklar ro'y bergan bo'lsa, ushbu homiladorlikda ayolni ayniqsa sinchiklab kuzatish shart; 108 d) avvalgi homiladorlik qanday tugaganligi: ayolning oy-kuni yetib tuqqanligi yoki bola tashlaganligi aniqlanadi. Ayol ilgari ham bola tashlagan bo'lsa, uning o'z-o'zidan tushganligini yoki sun'iy yo'l bilan olinganligi, homiladorlikning qaysi oyida bolasi tushganligini, shundan keyin qanday kasalliklar ro'y berganligini va ularning xarakterini aniqlash kerak. Oy-kuni yetmasdan tug'ish va bola tashlash jinsiy a'zolarining yetilmay qolganligini (infantilizm) yoki homiladorlikning kechishiga salbiy ta'sir qiladigan kasalliklar (endometriyning yallig'lanishi, o'smalar, yuqumli kasalliklar, ovqatda organizm uchun muhim bo'lgan moddalarning yetishmasligi va hokazo) borligini ko'rsatadi. Bola tashlaganda yoki sun'iy yo'l bilan oldirilganda jinsiy a'zolar ko'pincha yallig'lanib, homiladorlik va tug'ruq qiyin o'tadi, ayol barvaqt bola tashlashga moyil bo'lib qoladi. Tug'ruq vaqtida qon ketadi va tug'ruq faoliyati buziladi; e) avvalgi tug'ruqlarning xarakteri: ayolning oy-kuni yetib yoki muddatidan oldin tuqqanligi, tug'ruqning qanday o'tganligiga ahamiyat beriladi. Avvalgi tug'ruqlarning to'g'ri o'tganligi, homilador ayolning sog'lig'i yaxshi ekanligi va tug'ruq yo'llarida o'zgarish yo'qligini ko'rsatadi. Avvalgi tug'ruqlarning qiyin o'tganligi, operatsiya qilinganligi, bolaning o'lik tug'ilganligi yoki bola tirik tug'lsa ham, tez orada o'lib qolganligi tug'ruq yo'llarining anomaliyalari yoki ayolda ekstrogenital kasalliklar, homiladorlik gestoqlari bo'lganligidan darak beradi. Ilgarigi tug'ruqning patologik holatda o'tganligi (noqulay akusherlik anamnezi) ushbu homiladorlik va tug'ruq kechishida ham turli xil asoratlar bo'lishi mumkinligi haqida ogoh bo'lishni talab etadi; f) ilgarigi tug'ruqdan keyin (chilla davrida) kasalliklar ro'y bergan-bermagani aniqlanadi. Chilla davridagi kasalliklar navbatdagi tug'ruqni ham jiddiy qiyinlashtirishi mumkin (tug'ruq faoliyatining susayishi, yo'ldoshning bachadon devoriga yopishib qolishi, bachadonning yorilishi kabi asoratlar).

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Onalikda hamshiralik parvarishi Ya.N. ALLAYOROV, B.A.JUMANOV, F.Q.ASQAROVA
2. Bolalar kasalliklari DAMINOV T.A., XALMATOVA B.T. BOBOYEVA U.R.
3. Internet saydlari:
<https://uz.wikipedia.org/wiki/>
<https://fayllar.org/>